

4<sup>o</sup> Incun.

604

*Dialogus de rapto  
Pirae*



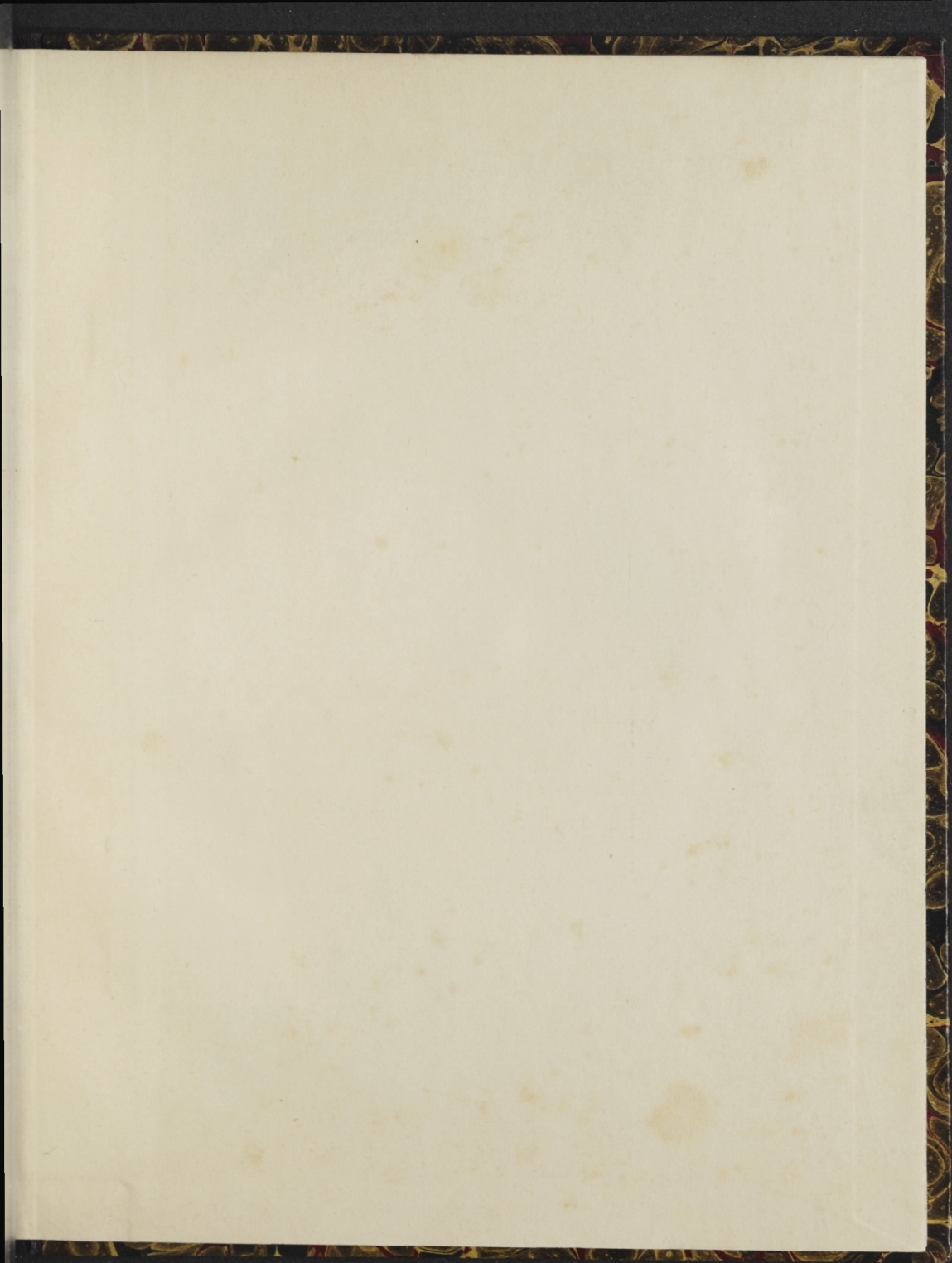
4° Inc. lat.

Caviceus

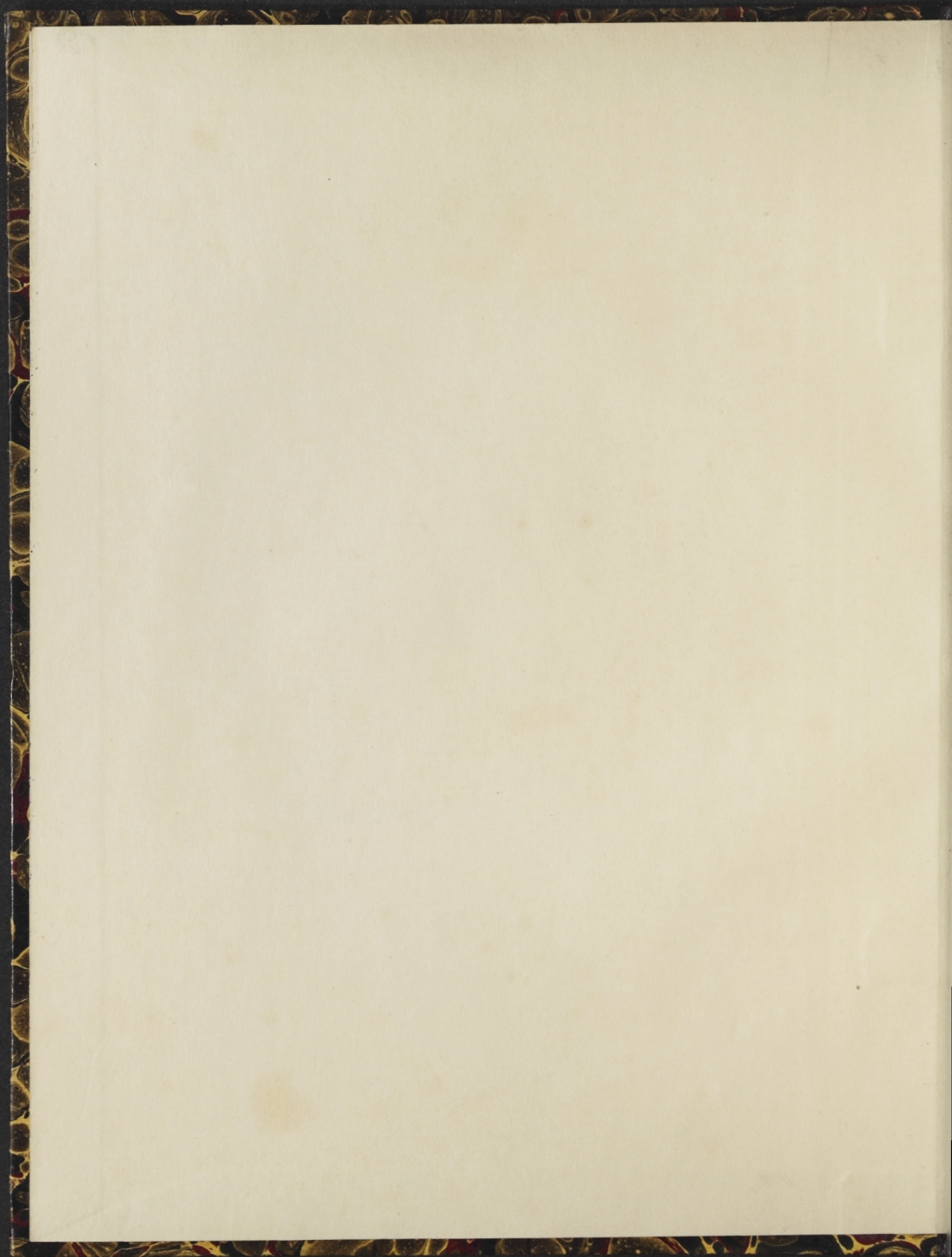
604

Copinger - Ruckelshaus  
1545















¶ Reuerendo Iuris consulto patri & dñō mihi  
honorādo| Dñō Antonio de Alberiis Archidia  
cono Vrbeutani. Iacobus Cauiceus. S.D.

Mi Vrbeuctane scio te negociis solutū: ea de res  
mitto tibi unū ex meis dialogis/ cuperē ut cau  
sa ista/ per dños de Rota determinaret/ uidebis  
qua iniuria sit pater affectus: quibus iniuriis  
gener lacessitus/ quibus angustiis oppressa filia  
Si tibi uidetur causam in fauorem puelle termi  
nari posse/ si quid erroris/ si quid fallacie/ si qd  
minus apposite/ & latine dictum fuerit harum  
nugarum censor mihi esto malo/ a te uiro pru  
dente & amico castigari: corripī: & emēdari: q̄  
ab alio laudari/ hunc dialogū soluēde cure grā  
lectitare poteris/ una cū tuis contubernalibus:  
quos ut meipsum ualere cupio/ si tibi dignus  
uideor/ prouirili/ Reuerēdissimo herocōmuni  
me cōmendatū face/ amicis meis Nicolao & Ber.  
S. quas potes ex me amoris uices repēde. Vale.





Antonio Archidiacono Vrbeuetan. meo.  
Dyalogus de raptu filiae. Auctore Iacobo  
Cauitio Parmen.

Pater loquitur.



Vis est / o / iudices q̄ in tanta  
malor̄ acerbitate uerba fas  
cere possit: Quis animo con  
stans nō frangeretur: Quis  
disertissimus in dicendo nō  
deficeret: cū de raptu & cap  
tiuitate filie sue tractandū esset / Alterū q̄ maxi  
me cuperē: aut nō esse: aut hor̄ obliuisci cū oīm  
malor̄ precipuū remediū sit obliuio. O maxie  
rector olimpi: qd̄ mihi pfuit indiuidua pietas  
& ad hospite ingratissimū humanitas: Tacere  
nequeo & dicere mors est. Anima præ doloris  
magnitudine ad ultimū usq; redacta est: & que  
constantia fuit: nūc infirmitas est. O q̄ uana est  
illa pietas que malis succurrit. Incōsultius nihil  
agitur q̄ malos iacentes erigere: longe maioris  
pietatis est esse crudelem: q̄ sceleris officiosum:  
Sed cū multa loqui dolor phibeat: q̄ uolo bre  
uibus accipite. Deperditus homo omni bestia  
inhumanior: omni carnifice cruentior: omniū  
scelerum artifex cōsumatissimus (illum dico de  
quo mihi sermo habendus est) Apud Gallum  
hospitem diuertit: is domesticus prædo ē ganeo  
impurissimus. Cum apud me auctoratus esset.



filiolam meā puellam: sagacem & uirginē uer-  
bis seductam uiolauit: rapuit: & abduxit: & qđ  
inhumanus est (proh Iupiter) piratis uēdidit  
de libera seruā: de uirgīe prostitutā: & dī diuite  
pauperē fecit: ut rem cognoui: & de loco certior  
factus: ad uos uiros probos: & patrię meę amā-  
tissimos ueni: qđ nō solum hęc uidere: sed audirē  
pigebit: & restitutionem omni iure debitam: &  
de raptore uenditam sine pietate petens: & hoc  
uestrū iudiciū rogo: ut celeritatē respiciat. Nā  
& uos tales estis: qđ facile decipi potestis. Si meo  
exemplo hūc animaduertitis: res uřas firmabitis.  
Si neglexeritis ad simile incendiū seruorum ue-  
strorum animos accingetis. Nam ubi facinus  
iustitia non tangit omnis uirtus labitur. Nec  
minus peccat: qui facinoroso assentitur: qđ qui  
peccatum cōmittit. Non qđ de uobis diffidam:  
hęc dixi: Sed ut currenti calcaria addam. Ciu-  
tas nostra in amore uestrum omnis ppenſa est:  
& nihil est tam graue & erumpnosum: qđ uestri  
gratia leue non fiat. Vos cum prudentes sitis:  
amoris nostri pares uices rependite cum uobis  
omnibus fidē habeamus misericordię & pietati  
indulgere nolite: sed magis iustitię incumbite.  
Auditis utrisqđ qđ iustum est iudicate. Hunc  
insignem latronem (si placet) uirctum ad uos  
adduci facite: quem si ad necessitates poni iusse-  
ritis exemplo oīa nudabit: tunc cōsules. IVDI.



Optimum afflicte helſes quare pſſumus  
 hanc tuam inſelicitatem miſeremur: ſed dicit  
 Quæ tibi patria: PATER. Ferraria. IVDI.  
 Edepol illam patriam maiores noſtri ſemp co-  
 luerunt: & nos eorū propagorū amore & bene-  
 ficiis ſupare aut equare pro uirili conabimur:  
 bono animo eſto: nos in nullo tibi defuturos eſſe  
 & ut egnoscas quanti te & patriam tuā facimus  
 potius ad opera q̃ ad uerba attende. IVDI.  
 Lictor Gallum hoſpitem ex templo ex nobis cō-  
 uenito & dicit totius ad nos illum mittat: quē  
 uir iſte nobilis dixerit. LICTOR. Comilitiū  
 date. IVDICES. Quotquot ex aula noſtra uo-  
 lueris accipito: & ſi fuga ſalutem queſierit: ant  
 uenire contempſerit: ut hoſtis patrię occidatur  
 LICTOR. Factum credite. IUVENIS. Ut  
 ingredientem thalamum patronum uidi: faciē  
 pudor uelauit: & uinctus ſine uoce ad magiſtra-  
 tum ducor: quo conſpecto: in hæc uerba quaſi  
 premortua ora laxauī. O dii ſemper hoſtes qd  
 inhumanius: quid uiolentius: hoſtis ab hoſte  
 pati potuit: q̃ ego a uobis nunc patior. Eſt ne  
 uobis tantum oculi: ut de uno ſolo cogitatis: Sed  
 poſtq̃ id ueſtra fert indignatio quicquid eſt cle-  
 mentię & pietatis pareat: Ciuitas omnis in mea  
 beneficia ſileat: fugiant amici: inimici loquant̃:  
 & qui me oderunt ueniant: corpus dilanient: &  
 cum occidero inſepultū & illacrymatū: canibus



cibum relinquant : non sit pietas : quæ deos : nec  
humanitas quæ mortales tangat . O consules ac  
eufatoris causam iustā respicite & dicta mea cō  
tempnite . Ego miser ipso Nerone neronior : pa  
tronum meum indulgentissimū prodidi : filiam  
rapui : domū profanaui : & quo ordine hæc fece  
rim minutius omnia pandam . Audite omnes q  
adeſtis : Tabellio scribat quo p̄sentes & posteri  
occulatiores reddant . Certū habeo ad mortem  
p̄perare : & postq̄ ad uos ueni semper dolori ali  
quid addidi . O mea stella . O meū corculu uita  
carnis . O faciem celo dignā . Vtinam deorum  
munere daret̄ tecū paulisp̄ per aera loq̄ . Omis  
cruciatu ambrosia & nectare dulcior fieret .  
O quā gloriosum est sub ocellis heræ suæ dulcis  
simæ mori : quæ cū eflare amantē uidet miseret̄  
lamentatur : & lacrymatur : q̄ omnium penarū  
solamen est : & plena merces . Hęc spiritus meus  
per umbrā assistens audiet & eximie letabitur .  
Sunt forte inter uos : qui aiunt . Moras querit  
miser : quo diutius affligatur : moras querat qui  
uinere cupit . Nunq̄ mihi letior dies cū uita ex  
cessero . Audite omnes . Non sum negaturus mi  
seriam meā : & huius optimi uiri diuina in me  
collata beneficia ad quæ disenda uitam meam  
sufficere non arbitror : & tāto maiora fuisse quā  
to omnium mortalium erumpniori ultro ob  
lata & data sunt . Sū patria ticinēsis nec sanguie



obscurus. Ira tyranni ad centesimū lapidē me  
 extorē fecerat: aris & donis comeatus ex domo  
 mea intēditus fuerat: stare non poteram. Profi-  
 cisci mors. Diues & ingenuus cū sim: seruire nō  
 didiceram. Mendicare pudor: fodere pena: ad  
 illud miserrime cōditionis uentū erat: ut prēter  
 mortē optarem nihil: & mecū tacitus clamabā.  
 O magne celi pater opem fer: mori cupio. Nam  
 omnium miseriārum hic status est. O q̄ felitius  
 fuisset in uisceribus compressum fuisse. Infelix  
 egotexul & uagus: Imagines honores & titulos  
 perdididi: amicos & patriam amisi: ad inimicos  
 supplex opem petiturus accedam: Quod oīum  
 infelicitatum deterimum est. Et cum tot tristia  
 sufferre nequirem: statui mihi mortem cōscire.  
 Vt primum enaui mala fortuna: hunc nobilem  
 uirū in portu offendi. Qui sim: & unde: & quo:  
 & quare interrogat omnia ordine pando: misē-  
 serum respiciens: gemens & miserans ait. Non  
 te frangant curæ: cum nunq̄ desperandum sit.  
 Deus omnium parens equissimus: te tandem  
 respiciet: & qd durum fuit molle fiet. Tunc ex-  
 clamans aio: Ocito peritura mortalitas: O ceca  
 nostra posteritas: quid iuuat uirum miserrimū  
 per longiora spatia in umbra uitæ retinere.  
 Sine me sola morte contentum hinc abire: ma-  
 nesq̄ inferos perquirere: quo semper crucier:



plura lacrymis lamentantē: heros mansuetissimus manu prensans in atrium suum deduxit: uestibus & magistratu domus me honestauit. In hoc consortiū receptus: torpes curas missas feci ratus tempora felitiora aduenisse. Audite o consules quos casus fortuna ferat. Iam magnus celi tanitor sensim tuari dexteram percutiebat: quo ueneris mensem temperantius sua luce illustraret. Mane erat thalami mei fenestellam ortum uernantem respicientem aperio: Video e regione puellam niue prima candidiorem in sole splendidiorē: & cēlo uenustiorē. Tremens aspicio paueo & palleo: stridet pudor / digredi dolor / parce puella labia rosida in risum soluit: & humaniter / suauiter q̄ aspiciens: quasi uenia ab hospite impetrata recessit: ut lapis p̄ limite positus firmor & aio / O / puella ut me cōspexisti rapuisti: inflammasti: & ardere fecisti: miserere quisquis bonus genius tibi assistit: has uoces audiat: & cordis mei archana tibi nora faciat. O felix exiliū / O mira cēli clemētia / O exaltate deus quicqd boni dare potuisti tandem dedisti. Hinc uita incipit: & mors aufugit. O sydera elauum figite: ne in mea dampna rota feratur. Abite curæ: adsit lætitia nec mori uolo: hac uita placet: Thalamo exeo: quid faciam nescio: gaudii plenus hac illac discuro. Nec mora ad patronum uocor: uarietatem puellæ ratus con-



cidi & dixi: Omnis horula mihi ad yma de-  
 trudit: Vidi: Arsi: Nimum credidi: temere in-  
 cepi: & infauite finiam gaudium hoc prius fini-  
 tumq; ceptum: me ipsum accusans aio: Consul-  
 tius miser agere debuisti: non decuit hospitem  
 patronam domus: tam apto Marte ad hortum  
 iri. Hic affectus domino bene merenti non de-  
 betur: Sed quid potui ego? Ille oculorū fulgor  
 tritūco iouis penetrabilior: ossa & medullas  
 transfixit: Iudicium dissipauit: excordem me  
 fecit: & perdidit. Venia dignus est qui nolens  
 peccat. Nimum infelix properasti: Sic se fors  
 obtulit. Omnia suo tempore colliguntur. In  
 amatoriis celeritate: audacia: & licentia accom-  
 datius nihil reperitur. Quid timens? Alti cor-  
 dis est bene sperare: & ignaui timere. Accusetur  
 puella: Esto: Quod dictura est: Pater: Nouus  
 hospes quem in domum introduxisti efflictim  
 me aspexit & anxie me amare uidetur: Vocabit  
 Interrogabit non sum cælaturus cum omnem  
 progeniem suam amem: colam: & obseruem: &  
 hæc mēs post cineres stabit. Sic sua erga me me-  
 rita exigūt: ut plus sibiq; deo & parentibus de-  
 beā: egre ferret: domo explodet: Id sui iuris est  
 qui me ad hanc usq; horam aluit nō deseret: Eo:  
 ad patronum confestim admittor: Thoro pur-  
 pureo sedens iubet propius accedere & ait:  
 ¶ Nisi me generis tui nomina tangerent: haud



te in mea tabernacula admissem: humanum  
semper putavi aliorum calamitates misertus iri.  
Quandoquidem mundi gloria stare non didicit  
fortuna quos ludos uult ludit: applaudit: irri-  
det: extollit & deprimat: tam uarie mutationis  
uirtus est obliuio quo ad iram remiserit. Mecum  
eris rei que nostrae familiaris curam solus habeto  
& cum otium dabit: uillam respicies: quod possum  
id libens tribuo: quorum res angusta est gran-  
dia dare non possunt. Probe noui quod ad talem  
uirum non sufficiunt: tibi non quo seruias: sed  
quo honeste uiuas haec ultro offero. Tunc pudo-  
ris & reuerentiae plenus aio. Si pro tanto mune-  
re gratias habere uolueris non sufficiam. Qui  
te ad hoc fastigium euexit tibi respondeat & tanti  
beneficii uices rependat. Plura dicturum per hu-  
manus patronus bona uenia me missum fecit.  
Nec maiore gaudio Iulius ab emathia Roma  
reuenitque ego a patrono recesserim: negotio do-  
mestico me accingo: familia omnis hospiti blan-  
ditur. Mater arridet: & filia laetatur. Media  
luce ortulanus quidam cerosia in foro uenum  
portabat (res noua uisa est) claculum puella nunci-  
um misit quod ex se cerosia rogaret: nihil illo nuncio  
gratius deus dare potuisset: pedibus pnicibus  
ortulanum insequor: Clamo: stare iubeo/remorat  
quotquot canistro gestabat: Emo: ad puellam me  
recipio & aio. Mi haec cerosia en: quot uolueris



accipito. Rubore uirgineo genas suffusa inquit  
 Quot dederis gratū erit : quot acceperis inquā  
 gratius mihi: Manu extēsa. quę cōriuerē poruit  
 accepit (cōnexa erant) Tunc risi & dixi: Aman-  
 tium cerōsia similitudinem referunt: q̄ semper  
 cōnexi sunt. Non indignata uultum solo dimisit  
 Erubuit: siluit: & abiit: Sub iratam credēs mori  
 uolui: & exclamans aio. Quid tibi amplius mi-  
 serime ad uitam? Quid me curā excruciatiss?  
 Quid si mille etates dent: cū nulla sēlix esse pos-  
 sit: uiuo cū beatus mori debuissē: quid ultra  
 has angustias ago forte expecto ut putres artus  
 carcer faciat: quid expecto ut gladiatores in mi-  
 serum corpus desēuiant. Expecto ut fere uiuū  
 dilanient: me miserum bonū speratum ex alto  
 aflatū nimia licētia dissipauī. Vtilius consiliū  
 erat mori q̄ sibi & aliis odio uiuere. O q̄ calami-  
 tosum ē natū esse infelicē: in tanto reꝝ anfractu  
 quid faciam nescio: Sine uenia abire pudor est.  
 causas narrare deterius: solitudinē petere mori  
 est. Se laqueo aut ueneno interimere deperditi  
 est. Si iterrogarer. quę causa subiti recessus. qd  
 responderē: Vera fateri leuitatis: se ipm dāpnā-  
 re crudelitatis esset. Me miserū plus mala edu-  
 catio q̄ morbo nocet. mētiri nō didici: & si mētis  
 tu fuero. color: pallor: pudor: & uerba ipse cta  
 crimina pādēt. qd aīē stupēs: q̄ uolūtas fert illa  
 exequere: q̄dibꝫ exeo: portā ciuitatis ueris pgo



Itineris paululū emensus nuncio expeditissimo  
reuocor: morulā rogocū mihi extra portā sint  
negocia: od celerem red tum cogor. Animus ad  
diuersa fertur: quid speret: quid metuat nescit:  
Vt ciba remigio destituta salo fluctuante mens  
quatit: silentiū & timoris plenus: reuenio & aio.  
¶ Hoc amor non fert: nec modestia patitur: ut  
puella uenusta: sagax: prudēs & amans ea dete-  
ctum ear: quæ reticere ornamentū est: dicat: ac-  
culit: infimulet: impingar: pugno calce baculo:  
costas dinumerare faciat: exautoratum edibus  
pellat. Quid inde? ad mortem omniū malorum  
unicum leuamen ite festinabit. Vt limen atrii  
pede pulso puella risu solutione sic matrē affat:  
Quid nobis opia genitrix: cū uiro hoc q̄ tēpore  
ientaculi meridiani deambulationē q̄rit? Iam  
latucā & alia recentia afferre debuisset: quo pu-  
ellarem exuriem solueremus. Tunc mater me  
aspiciens leniter moras increpat & ocius in for-  
ire & reuerti iubet. Ad iussa promptior q̄ ui q̄  
fuerim me accingo & aio: Iustas querelas fidelis  
amor nō habet: uolētem amo & obseruo. Puella  
tanti est ut ex se quæ uoluerō sperare liceat. Et  
si in rem calidā agatur omnia ad uota succedēt  
Eo: redeo: mēsa repono: discubūt: assisto aspicio  
lingua tacet: oculis loquimur: & tūc inter cōuiuas  
uenatiōis sermo incidit. Exultat puella: laudo q̄  
ei placitura serio: mater assenti cōfestim canes



sagaces adducunt: equi disponunt: currus ad-  
 uehiunt: Surgimus oēs: currū matronatus: eques  
 uirgineus ordo cōscendit: pergimus: modo dex-  
 trorsū: modo sinistrorsū: quo uiderē & uiderer  
 equo uelotiore hac illac discuro: Oculis puella  
 amante prosequēbat: ad tertiū lapidem ubi ne-  
 mus erat deuenimus: lepus ex ergasculis uento  
 uelotior erupit. Aclamat: canes dimittūt: efuse  
 currūt oēs sola puella manet: ad loquendū tem-  
 pus & locus suadēt: tunc amans timēs & reuerēs  
 propior fio & aio. ¶ Primū hera puellā for-  
 mosissima pupilla oculi clarior Salue. Postq̃  
 sorte datum est line arbitris tuto loqui posse: te  
 rogo: ut eo aio quo loquor: uerba mea accipias:  
 & in bonā partē reponas: ut formę tuę nūcia fa-  
 ma ad nos puenit nihil aliud ppenius fuit q̃ te  
 inuiscere: ubi longe maiora q̃ terebat repperi:  
 ueni: uidi: arsi: & mēs fuit sine scitu parentū face  
 nuptiali tecū agere. Domū ut reueni nō sū pass⁹  
 hāc mentē meā sociū latere q̃ ubi urbis tyrānus  
 rescuiuit: exemplo exilio me pcussit: q̃ externas  
 nostratib⁹ proposuerim: malui domo: urbe: pa-  
 rētib⁹ & amicis: anteq̃ te una dulcissima hera  
 carere. ad patrē tuū generis mei castigatissimū  
 cognitorē ex industria accessi: quo sub tua feli-  
 citate uiuerem arte nō casu factum credito. Nō  
 est q̃ amante simul & obseruantē indigneris cū  
 natura pter formā (qua oēs mortales excellis)  
 nos pares fecerit. In urbe mea nemini sū secūdus



& si celo daretur te mihi nuptam iri: patriā &  
domū meam ubi suspexeris deum iurata dicēs:  
pauper est Ferraria. Non est in hac re ꝓ pntes  
conlulas: quorū studium est cōctando robur iu-  
uentutis dissipare. Nunc tempus: locus: ætas: &  
cōmoditas suadent: ut hæc fiant. Si mihi assense-  
ris: uiuam: si postulata negaueris: concidā: hāc  
uitam ut potes serua: crede mihi generi tuo nō  
erit dedecori ꝓ me externum uirum delegeris  
cum tam maiores q̄ iuniores pro uoto hæc fece-  
runt: nec deabus decartatis forma & morum ele-  
gantia minor es. Ille insanus pudor qui beatis  
uotis resistit eiciendus est. Hæra miserece faten-  
tis amorē. Ex dictis non aliter puella expalluit  
q̄ sub ardenti sole rosa succisa faciat & suspirio lo-  
emisso inquit. ¶ Dii non faciant hospes ut in  
tanta re certum responsum feram. Genitam suā  
pater meus cui uoluerit tradat. Non est consilii  
mei: de re aliena negotiari. Ipsum (Si placet)  
adito & quicquid iusserit gratum erit: ingeniū  
tuum q̄ maxime laudo: & ut scire cepi quis esses  
mihi tecum iudolui & dixi: Dii boni malau for-  
tunam moderamini i & hunc patriæ suæ restitui-  
tuite. Non indignor a te uiro hospiti amari:  
quem si fata in uirum dederint: non erit ultimū  
meæ felicitatis. ¶ In abdito pectore rem hanc cu-  
stodito: nemini te credito: fides ubiq; lubricum  
patit: avaritia uiros: inuidia mulieres exedit.  
Sit lingua sagax: oculus pudicus: & parca mecū.



consuetudo: ne fructus marcescat prius q̄ matu  
 rescat. Si ardes ipse: nec frigeo ego: si cū tēporis  
 angustia excludamur paucis agendum est. En  
 currus & equites: antrum erat: Ingredior: ad so  
 cias puella fert moras quęsta: solitudinē damp  
 nat: Comites increpat q̄ solā reliquerint: ferra  
 rum aspectū cōmemorat & mille picula narrat.  
 Mater filiam cōplexa collacrymata est: ego ip̄e  
 in antro degēs collocuta repetebā: illud illustre  
 dicendi genus: totū me rapuit & dixi: nihil sub  
 sole pręter hanc puellā esse q̄ diuinitatē sapiat.  
 Sic stās sentio sublati clamoribus me nomitim  
 uocitari: antro egredior & picula ferrarū nunq̄  
 mihi uisa ad mortem usq̄ narraui: indolere  
 omnes sola puella risum dedit: ex nemore domū  
 regredimur: inter reueniendum q̄ uox uiua  
 non poterat visu: risu: & nutu significare. Lan  
 guebat illa: infirmabar ego. O q̄ difficile ē ignē  
 non prodere. Interea mater iubet me preire q̄  
 cenam lautiorē pararem: ad iussa p̄pero: tūc  
 patronus ut me uidit: iocās ait. quod uenatum  
 attulisti: ex me principi nostro pro munere af  
 fert: gesta narro latatus est: & me ad opus im  
 paratū remisit. Interim cena parat. Estur & io  
 cundat: Inter cōuiuas bella troiana cōmemorat.  
 Hic iacula in lepore torfit: alius lapidē immisit.  
 hic eq̄ insequit̄ ē: ab itinere diuertit & culpa ca  
 nū clapsus ē: In has uoces resonabat oīs domus:  
 ut cenam absoluius passi laboris grauedine:



unus quisq; lectū sibi procurauit. In thalamū  
me recipio: cura amoris aucta mirum in modū  
me torquebat: lachryme: suspiria: & gemitus  
amāris lōmnus & cibus fuere oīa timoris: & spei  
plena erant: & quāto occultius amabam: tanto  
ardentius extuabā. Negotium hoc oēs latebat:  
& nō suspitio aliquē tangeret pūirili a necessi-  
tudine omniū abstinēbā. Postridie tarda uespa  
thalamo exeo: quo in forū descenderē: patronū  
offendo qui ait: filiam meā acerse & iube: ut in  
ortum mecum eat: timidule ex eo thalamo pro-  
prior factus: audio carmen amator iū hostio ope-  
xulato heram meā dulciter canentem. Ancilla  
que thalamū obseruabat interrogo: quid intus  
agatur. AN. loquitur: legitur: & canitur inqt.  
IVVE. Quis carmen dedit? AN. Pocilator qui  
his eximie delectatur. IVVE. Est ne inter eos  
grandis necessitudo? AN. Quantū uolunt & cu-  
piunt. IVVE. Quid parētes? AN. Filię aplau-  
dunt. IVVE. pocilator rogatus an ultro uenit?  
AN. Ut lubet: sed dicito: quid tibi negotii. IV.  
Patronus filiā in orto remorat? si placet signifi-  
cato. AN. Hera. PVEL. Quis me uult? AN.  
Prefectus domus: ad te patris mandata habet.  
PVEL. Presto adsum: Thalamo apto igredior  
carmē ponit: obuiā fit: nec maiore aplausu iouē  
unq; Iuno recepit: uoce tremula que patronus  
iusserat narro. Illa bucca laxiore grauitate ser-  
uata inqt. Quæ pater iubet ex te q̄ libentissime



audio. Ex pueris unus ad hoc munus perficien-  
 dum idoneus habebat: sed gratias tibi ago: ad  
 mādara q̄ expeditissime me accingo. Amens di-  
 gradior: qui sum: quid dixerim: ad qd uenerim:  
 & q̄ memiserit ignoro. Quidam langor sic cor-  
 pus compressit: artus ligauit: ut de salute mea  
 actum crediderim: & cum sufferre nequirem  
 stratum quasi moriturus ascendo & aio. Cælum  
 uici: fortunam asperam superauit: & nunc se uis  
 furor zelotipicus me examinauit: Parce hæra  
 potius gladio q̄ fidei lubricitate uirum perde:  
 flete mecum ueneres: flete cupidines: en morior  
 fama morbi per domū uagatur. Extemplo acur-  
 runt omnes: & pro uirili succurrunt & solantur  
 bonoq; animo esse iubent. Nam similes casus se-  
 piusculè hospitibus eueniunt celi & temporum  
 inclementia. Astabat hæra quæ illo suo excelsio  
 & illustri ingenio omnia ad liquidū intellexerat  
 & lectulo propinquior facta ait: Amice: Noster  
 in te animus q̄ singulari offero aduersum te fue-  
 rit ad hanc usq; horam nosti. Et postq̄ omnium  
 nri te amantiſsimū cognouimus nihil omisſuri  
 sumus quod tuū cōmodum: & dignitatē nostrā  
 respiciat. A maioribus semper audiuiſus ni-  
 aprius esse ad bonam ualitudinem cōsequendā:  
 q̄ sanari uelle: q̄ (sic cupias) euestigio prestabit  
 Non te molestent curæ: uiue & latari qd prius  
 deneſt. Extemplo medicus aderit: ip̄m audies



& si tibi consultum esse cupis medicus tibi esto:  
His dictis lasciuicule beatis oculis ridentibus  
me respiciens:& quasi iocans arundinem quam  
manu gestabat super lectum dimisit & bona ue  
nia recessit: oratiuncula illa uocem & uigorem  
mihi sic admittit: ut facultatis meę non fuerit lo  
qui nec hincere posse: tunc mecum exclamans laz  
chrymis ex oculis cadentibus dixi. Omnes be  
atus cuius amor finis est. Non ab re hoc factum  
intelligens: arundinem lætus capio & thalamū  
rogo: quo oculos in soporem dimittam: abiere  
oēs arundinē capio & aperio: lras inuenio: acci  
pio: osculor: lego: plego: pono: & repono: & ite  
plego: lras: talis tenor fuit. Mi hercules: Dii sa  
lutares te respiciāt nō est mea sentētia q̄ iuste  
afflicteris: qm̄ ut uidere uider longe plus uana  
opinio q̄ rei ueritas tibi nocuit (mihi crede) Si  
tantū pectoris quantū oris esset ille qui carmen  
dedit haud thalamus sibi pateret: plane intelli  
gis: quid temeritatis: uanitatis: & uarietatis sit  
in homine illo qui sibi omnia licere putat cum  
nihil liceat: nimium sibi arrogat: blanditur: &  
conceditur: omnia sibi ex se pollicet. te hortor  
ut consuesti sapienter & signanter (hæc) si que  
alia modereris: nec te auferāt in somnia uana: &  
ociosa credulitas: q̄ oī peste seuior reperit: si te  
colligis: si te audias: laberis nūq̄: nemo tibi sapi  
entior q̄ tu tibi: noui prudētiā tuā: noui mentē



meā: te dilexi: diligo: & diligā: nō est q̄ dubites  
 Cauendū est ne qd̄ stulte & temere agat: habēt  
 ut plurimū q̄ seruiūt uotoꝝ diuersitate: mores  
 piculosos: impremeditatē dicacitatē: & flexibilē  
 uarietatem: & apud eos oīa insidiarū plena sunt:  
 amicū neq̄ inimicū respiciunt modo sibi faciāt  
 satis. Age ut saluti restituaris & tunc intelliges  
 quā sit flāma & ardoris mei magnitudo. Vale  
 & non minus callidā q̄ ardentem ama. Has acuz  
 ratiū plegissem nimū delectatus meas in hūc  
 modū exarare putari. Hera mea candidissima  
 nihil aptius ad amantiū dilectationē inueniri  
 potest q̄ reꝝ uarietas & fortunę uicissitudo: quę  
 si aliquā amara fuit: reminiscēdo dulcescit laboris  
 passi: recordatio lēitiā parit: hunc quē patior  
 morbū nō natura: non celi inclemētia: nō minor  
 mea fides aduersum te nec infirmior constantia  
 nō q̄ min⁹ diligas: nō q̄ fines pudoris uerbo: re  
 uel ligno excesseris: fecere: Sed formę raritas: &  
 moꝝ elegātia i causa fuere oīa mihi timoris sūt:  
 Sidera: pntes: & fr̄es ut aspiceris morior: ut aspi  
 cis resoluo: mortis & uitę meę tuum est arbitriū  
 rogo: oro & exoro ut amor meo plusculum  
 indulgeas: casusq̄ meos oculo mansuetiore res  
 respicias. Miserere & orantem audi: & exaudi.  
 Vale & me tuum/amore uince uel æqua. Postri  
 die soluendę curę gratia in hortum descendo:  
 Heram solā nihil tale opinanter reperiō furore



nescio quo actus inter labia rosida basiolū figo  
& aio. O q̄ dulce mori: erubuit illa: pallui ego:  
digraditur ipsa: ego ut lapis firmor & inquo:  
Me felicem & uere felicem: nō fuit tanti troiam  
auertere neq; carthaginē solo equare: quāti hāc  
meā herā in uota mea trahere ut uerba & gesta  
succurrerāt: putabā me somniare. Iam sextilis  
agebat: quādo ex flāminea quidā heros mōstri  
horredī similitudinē ferēs ad nos uenit: puellā  
in uxore periturus: & quo patrē in sententiam  
traheret dotem abnuic: & lōge maiora se datuz  
spondit: ut auaritia pectus paternū inuasit:  
longe plus aurū q̄ filiā fecit: Assentiē: diem ad  
nuptias designa hoc negociū oēs latuit. Ex finis  
timis locis amici: p̄p̄inqui: & necessarii nōnulli  
ut cōuiuent accerunt. Ex agromulta afferunt  
ex negotiatorib; gēme: momilia: lapilli torques  
& aurate uestes ad sponsam exornandā parant.  
Puella clāculū quendā alonatū herois amice ac  
cerit: q̄ sit & unde: & quæ patrono sint negotia  
perblande interrogat. Seruus uerbis heræ meę  
allectus & quo gratiā uenēt oīa nudat: spōsalia  
firmata iurat & patroni sui mentē aperit: ut oīa  
minutius hera intellexit: me suis litteris in hūc  
modū monuit. **E**Mi hercules: & si mestissimū  
nūcium tabellę meę tibi afferunt patere: sic fert  
mea mala fors: ut diutius lata uiuere nequeam.  
Exanimata sum aduētus huius nebuliōis: Ita q̄



nihil nisi triste & obscenū cogitare possum. Ex-  
 spectabilius mihi nihil aliud q̄ tecum una loqui  
 si mei amantissimus es ut ego tui. Cura ut hu-  
 ius noctis hora tertia: in hortum descendas: ubi  
 te ad fenestellā remorabor dictura quę animus  
 fert: si quid amoris erga me apud te residet: id  
 omne in hoc negotio ostende: quoniā nihil gra-  
 tius neq; opportunius i uita tua mihi facere posses  
 Adhibe diligentia ut a nemine uidearis. Ego in  
 te omnem operam: curam: & cogitationem meā  
 locui. Huius anxietatis solus leuamen eris: si  
 te mihi prestititeris nihil aliud requirendū puto  
 Nam si ex omnibus mortalibus oprandus esset  
 mihi unus: non haberem quem tecum conferre  
 possem: si uotis meis paratus es: incredibili mu-  
 nere me afficies: & longe maiore q̄ si ex inferis  
 animā meam reuocares. Vale: & ueni. Hęc ubi  
 dicta collegi extra me positus quasi exanimatus  
 sum: & illam malā sortem miseratus sum: & quo  
 tanto dolori occurrerem in hortum descendi:  
 ubi heram flentem & lachrymantem repperi.  
 Omnia postq̄ seriosius enodauit: inquit. Hera  
 mea dulcissima per illam tuā diuinam formam  
 perq̄ illā bucullā nectare & ambrosia dulciore  
 teq; p̄ beatos ocellos oro: & obsecro: ne qd graui-  
 us de salute: deq; dignitate tua consulas: q̄ cogi-  
 tas: q̄ loqueris: q̄ facturam dicis: atrox: seuus:  
 crudele: impium: & capitale est: hanc mentem



pone: iram uince: animū cohibe: matrem cōsule:  
affines alloquere: non sit ira p̄ceptus: furor iste  
uexanuste: domū & familiā tuā prosterne. Sa-  
cerdotes sacras cōuenito: claustra te teneāt. Hęc  
cū p̄r̄reliuerit: mentē in qđ uolueris reflectet.  
PVELLA. Define rogare. lateres lauas: iacta  
est alea. Sic mēs est. age age: nox ruit & negotiū  
urget. Hinc abire placet: Nauē para aut equos  
deduc: huius meę p̄fectiōis comites habeo ancillā  
seniorē & ex pueris alumpnatū meū: p̄ter pec-  
uniā nīhil mecū allatura sum. IVVE. Hera  
postq̄ deprecationi locū non uideo: ad oīa tua  
iussa me paratū & expositū habeto: expecto qđ  
ex me cupias. PVELLA. Fidem conjugalem  
ex te rogo tua sum. IVVENIS. Ipse ego. Ex  
templo in meam uxorem accepi: despondi: & in  
fidem iuravi: non ut adulteram: sed ut propriā  
uxorem ad hęc loca traduxi: & ut primū enauī-  
mus: pirrata crudelis partem animæ meæ herā-  
pienissimā ui abstulit: & me ense transfixū q̄si  
mortuū reliquit: sed hospitis medici cura & dei  
pietate uiuo: ad hanc uestrā urbem cōfugi: ubi  
salutē & auxiliū sperare licet. Dicite p̄ deos qđ  
peccauit: uxor est: libera est: & ingenuus ego: uo-  
tis cōuenimus: nulla uis illata est: ignorauit p̄r̄  
Quid inde: quod facinus licuit. Sed postq̄ mihi  
ablata ē: mori cupio: oraculo o iudices certiora  
audistis: qđ iustum est iudicate. Dixi.



## PATER.

**V**distis o consules quantū uirtuti meae  
 tribuat huius scelestissimi raptoris con-  
 fessio: hanc meā pietatem (ut opinor) oderitis  
 & hospiti ingrato rem meā crediderim: ut hūc  
 palantem uidi discedere debuisset pietas: cum  
 maioris meriti sit malos perdere q̄ saluare. Hic  
 est ingratorum affectus: hæc est ueneratio: hæc  
 meritorū summa: uirum bonum: patronum in-  
 dulgentissimū filia pudicissima dignitate fama  
 & respoliatum ire. Quid nequius: quid scelera-  
 tius hostis ab hoste pati potuisset. ¶ Scipio uir-  
 ginem captiuā quā iure belli retinere poterat  
 ad maritū hostem maiore censu donatam uirgi-  
 nitate salua remisit. ¶ Alexāder macedo uictor  
 mulieres perlas & captiuas uiolare erubuit.  
 ¶ Alfonso taraconensis lucreciam pronopeam  
 q̄ sumopere deperierat non cognouit: tanta fuit  
 uirginitatis reuerentia. Si uictor captiuam: Si  
 hostis hostem: Si amans amātem respicit: quid  
 famulus patroni? O iudices hæc discreta con-  
 sideratio ad seuiorem iustitiam uos armare de-  
 bet: & de uobis ipsis iudicium facere. Quid ces-  
 satis? Quid obmutescitis: non peccat qui in faci-  
 norosū sequit: q̄nquidē non sequi sed deo seruire  
 est. Ait homo nefarius puellā miseratō despōdi  
 rogo: quis alienā genitā plus q̄ pater miserea-  
 tur? Hospes omnino ignotus: in edia p̄ mortuus



pietate humana in alienas ædes ductus patre  
ad natam mansuetior & clémentior est. Si fuge  
filia occurrere uoluisti: quare parentibus non  
indicasti? Illa fides: illa pietas: ille ingenuus  
splendor animi: tibi per omne tempus: nos om-  
nes deuinxisset: & omnis rei meæ tuum finisset  
arbitrium: filiam ultro despondissem detricem  
locupletiore exarasset: & illa fecissem quæ  
tanta fides tua exigisset. Ille amor quo te & filiã  
unice diligebam uersus est in odium: si sapias: si  
uires: ferrum in precordia uerte: uide miser qd  
egeris: hoc facinus nulla ætas oblitterabit respō-  
de facinorose: qui coniugii testes fuere: Dices:  
nox: ardor: deceptio: subornatio: & predominas  
libido: hi comites & testes fuere. Quid miser ta-  
ces: quid cogitas: quid moliris: restat ne aliud  
faciendū. **IVVENIS.** Mori cupio. **PATER.**  
Mori prius debuisses. **IVVENIS.** Fata ueta-  
runt: quo infelicius uiuere & morer. **PATER.**  
O iudices manus istæ præcidantur. Oculi (præ-  
ter uenerem) nihil respicientes eruantur: & cor-  
pus in rota uersetur. **IVVENIS.** O iudices  
uiuus cremer: qui uiuēs infelix uiuere non di-  
dici: sed postq̃ me ipsum perdidi: in quos crucia-  
tus furor iubet me disperdere: nec mora captus  
& uinctus carceri trador quo dies postera uitæ  
finē adduceret. Tunc exclamans aio. O iudices  
oī legi tā diuinæ q̃ humane aduersatur quemq̃



dampnatū iri omni sua defensione omiſſa. Non  
 uos rapiat furor: non excedat auaritia: ceſſent  
 ambitus & liuor: precū efficaciam nō uos frangat  
 lachryme nō emolliāt. Omnia rimate: bene di-  
 gerite: conſulite: & iudicate: rem meā reſpici-  
 te: aliena ut ppria intueamini. Nō ab re factū eſt  
 ut iudices loco altiore ſedeāt: quo cōa minutius  
 reſpicere poſſint: uxor eſt: mea eſt: libegium ſumus  
 PATER. O iudices quorū ſum hęc cōtatio: rap-  
 torē audistis crimen niſere faſſus ē: partes ur̄æ  
 ſunt iudicando. Nec mora ad carcerē ducor ut  
 dies poſtera uitę ſinis eſſet: extemplo (dii boni)  
 ſic uoluistis. Zephīro impellente nauis q̄dam  
 frumentaria ad littus apulit: ex qua nūcius ex-  
 peditiſſimus litterarum baiulus enauit de me  
 certior factus ad carcerem ſe recepit: & ait. Sūt  
 mihi cum uiro hoc ticinenſi negotia/ ad ipſum  
 litteras habeo: tua fretus humāitate reſignabo  
 Anuit carceris cuſtos: propior factus tabellas  
 offert: accipio: lego: & lachrymis abortis aio.  
 O ter mihi amice ſalue. Quid lux mea: qd feſti-  
 uitas mea: quid natalis meus: qd pupilla oculi  
 mei carior: Camilla mea ualet ne: Salua eſt: ut  
 litteras legi reſtituiſti & ſaluasti: aduerſentur  
 dii: pugnet orbis: ſequiat oceanus: bella gerant  
 oēs nihil mihi formidini eſſe pōt. Erant in hūc  
 modū ſcriptę lre. ¶ Peregrino ticinenſi uiro ſuo  
 dulciſſimo Camilla uxor Salutem. Nescio poſt



miserā absentia an orbitatem tuā post cōmunes  
calamitates: postq̃ salis p̃cellosos fluctos tandē  
uiribus & aīo fracti: in macedoniā deuenimus:  
ubi ab incolis pirrate blande rogati: ad colloqa  
subductis nauibus cōuenere: iuraturi īppetū  
sedus amicitie/ut terrā miseri tetigere/nihil ta  
le opinātes: capri cōstricti: crudeliter patibulis  
naue cōbusta afixi sūt: ip̃a ego salua uirginitate  
sub custodia sc̃imonialiū ciuitatis dyrachii tra  
dita sū: quare cōsulto decretū est hūc nūciū ad te  
dare ut itelligas in q̃s fines gentiū deuenierim:  
is uiue uocis oraculo de m̃tris te certiorē reddet  
Huius dicta ex nulla pte fide carebūt: si uita ui  
uis ueni: si aliter fata d̃ te statuerūt: nūcio in mā  
datis dedi: ut omī explosa mora ad me reueniat  
Certa illū p̃ umbras seq̃ quē luce chariorē semp  
habui/ plura scribere mēs fuit/ quē si p̃ aerē loq̃  
dabit plenius referabo. Vale & ut facis me ama  
ter ad iudices rogo: causā defensurus: admiscer̃  
ut tabellas offero: patrē in iudiciū accersūt. Iu  
bet filie lras recognoscere: ingenuē manū & ge  
mā negauit: arte cōposita oīa p̃stat. Indutias  
rogo: ut dyrachiū mittat: negat socer dandas eē  
me miserū: plus aux̃ q̃ iura possūt: in abdito car  
cerē recludor: postridie educor/ ut iudiciū absol  
uat p̃p̃lo stante: aū tribunal sistor/ squalida cu  
tis: color bursus: artus atenuati aliā speciē ad  
duxerāt: ita ut mihi ip̃i ignotus essem. Preco si



lentiū tuba edicit. Tūc ex tabella recitari audio  
**P**eregrinū ticinensem uirū scelestū: ingratū:  
 uirginis raptorē capite minui placet. Tūc oculi  
 ex terra leuatis īq̄o. O dii honestissimi cōiugii  
 sponsores fidei mei memores este: Camillā meā  
 respicite: & seruate. Valetē prima pētes & ami  
 ci: tuq; sup̄ oīa lux clarissima Camilla. Lictor  
 manu gladiū q̄ caput preciderat gestās stabat.  
 Quando casu cōterraneus quidam meus: qui se  
 oratorē ad Romanū pōtificē gerebat illo transi  
 ens: ut me quasi p̄ umbrā cognouit acclamauit.  
 Lictor manū cohibe: uosq; iudices ab alienis ab  
 stinete: hunc quē origo incolatus & crimen ue  
 strū nō fecere impie & temere dampnatū occide  
 tis: Sic apud uos iudicat̄. Virū innocentē & ali  
 enigenā capitis reū facitis: Vestris ciuibus qui  
 apud nos sunt: pares uices reddemus. Tūc iudi  
 ces uultu se uero ad loquentem cōuersi dixere.  
**IUDICES.** O orator quisq; es: audi. Non est  
 grauis uiri magistratū aliquē probris cedere  
 cū nihil in te nos cōmune sit: tñ dignitati & pro  
 fessiōi tuę cedendū putam⁹ ne res publica tua ex  
 nobis aliqd qđ sibi displiceat ignorāter patiat̄.  
 De foro obicis ac si nos a iure alucinatos oīno  
 cognosceres. Nō ignoramus qđ scribat cesar in. l.  
 prima. Co. de raptu uirginum. ubi claro cōstat  
 raptorē ubi repat̄ capi & plecti posse. **CRAT.**  
 Quō raptor si uxor est: **IVDI.** Cuius hęc uox?



ORAT. Viri sui. IVDI. Viro nulla est fides  
sic leguleus de fideiussoribus si creditori. Non est  
prudens illa dicere quæ claro probari non possunt  
De raptu constat: de matrimonio minime: quid lo-  
queris? In quo nos accusas? si hunc virum in ignem  
coniectum cremaremus: in quo de nobis delendum  
esset? Si civibus nostris qui apud vos sunt mala in-  
tulere: non sunt vires nostræ tam exiguae quin vires  
reddere non valeamus. ORATOR. O iudices  
magnanimi: qui vos tandem: quo sanguine creti: qui  
regno aucti: qua gleba pasti: quibus finitimis ad-  
iuncti: quibus diuitiis gloriosi: quo milite superbi  
qua naue victores facti estis: ut tantum audeatis:  
Miseri vos semper servi: tristi loco positi: tantum am-  
bitis ut contra maiores vestros audeatis. Probe oste-  
ditis ignorare genus nostrum regium: & quantum ci-  
uitas nostra potuerit & quantum reges & exercitus cederet  
fuderitque iram nostram omnis Liguria: Emilia: & fla-  
minea sentire. Sunt nobis manus & opes ad vos  
opprimendos: & cremandos: & terra & mari ut  
placebit vos oppugnabimus & expugnabimus  
discite modestia loqui & meliora facere: ne vos se-  
ro penitentia capiat. Thesaurus iste lingue a deo  
hominis pro celesti munere collatus est: & qui eo prope utitur  
inter homines deus habet vos quicquid ad buccam uenit  
ad nihil respicientes pronuntiat: si uobis consul-  
rum esse cupitis hunc missum facite. IVDICES  
Orator non tantum distat ciuitas hæc a patria



tua : quin intelligamus quid & quantum urbe  
 exercitu : & auro ualeatis : non est tibi sermo cū  
 mortuis / uetera recensere & aliena laudare am-  
 bitionis est . Si nostra quadrabis haud uobis in-  
 feriores sumus : legibus & non minis agendum  
 est . ORATOR . Huius uiri dicta ostendite :  
 placet : tabellio lege qđ scriptū est . audi / noctu  
 uirum mulier conuenit : abduci orat / eo qđ uirū  
 monstruosum indignetur : parit uir : naui impo-  
 nit / & nauigat dictorum summa . OTATOR .  
 O iudices calidi & prudenter : quid est qđ hunc  
 uirū minima pēna afficere possitis . IVDICES .  
 Pēna capitis raptorem manet . ORATOR .  
 Sic est : sed oro quis raptor ? IVDICES . Vir .  
 ORATOR . Quomodo : quibus uerbis : qua  
 arte : dicit mulier abduci uolo ? Seruit non uir  
 mulierem : sed mulier uirum rapuit . ubi accusa-  
 tor ueniat & mecum agat . IVDICES . Hospes  
 accede ī causam age . ORATOR . Insane pater  
 uir inconsultissime filiam & generum perdere  
 conaris : quo te & genus tuum cōmacules . An  
 tibi parum uidetur qđ huius mulieris uir inge-  
 nuus se maritum nominet & esse uelit : & qđ a fa-  
 milia tua notā abstergit sibi & generi suo accri-  
 bar : & qđ ultro facere deberes ne fiat oras uxor ē  
 Sic lex orthodoxa fatet : & huic līqđ & nūtiqđ as-  
 pulant : & si dicta negas īdutias rogo : dyrachiū  
 mittat facilis traiectus ē ad hoc munus tabellio



mus idoneus est. Si petita negas rusticus es: &  
uos iudices nisi eum cogatis mercenaria erit iu-  
sticia uestra. Si conceditis uterq; bonus. Omēs  
silentiū teneſ & mēs fuit cōteraneo meo negotio  
infecto abire: quādo nauis quēdā aura uelotior  
ad nos fertur / ut portum tetigit q custodie stu-  
debant: sublatiſ uocibus acclamauere o gentes  
unde: & que: Tunc illi: ex dyrachio in picenum  
tēdimus. ADNAVITAS. Quid uobis negotii  
NAVTE. An conut apud nos ferē ciuitas est  
habēs deos salutis cōseruatores ad eos morbi le-  
uādī grā cōfugim9. ADNNAV. Arma fertis neſ  
NAV. Inehrmes qdē. ADNNAV. Quē gens?  
NAV. Iouis sacerdotes. ADNNAV. Liberū sit  
uobis iter qcqd comeatus apud uos ē: uestrū sit  
ADNAV. Dico quā causā collectē multitudi-  
nis? NAV. Nō est in uestra dampna. O uir-  
gines sacre ut enaueritis oīa ad liquidū intelli-  
getis. Camilla quē inter sacerdotes stabat prior  
enauit: ut me uidit furore concita: uoce clamosa  
exclamauit. Audite qui adestis omnes quā sub-  
liſtore impie moritur9 uidetis uir me9 est: quē  
uerus amor & liber consensus copulauit. O ma-  
nus indigne alligatæ. O caput insigne ferratū  
morsibus uorandū. Astabat pater qui ut filiam  
uidit / toruo oculo filiā aspiciens ait. O malum  
germen: nec uita dignū: qſ te furor rapuit ut te  
perderes & familiā tuā dissipares. Qua fronte



prostituta ad patrē reuenisti: Vbi pudor uirgi  
 ginalis: ubi facies splendida: q̄ oēs supabas: ubi  
 decor: ubi modestia: ubi mox uenerāda maies  
 stas: misera & infelix domo tua tanq̄ ex carcere  
 profugisti: plus potuit impurus ganeo q̄ pentū  
 amor & reuerentia: sit tibi mors in remediū sa  
 lutis hinc p̄pere abii: cū uita indigna sis. O iu  
 dices hanc ad ignē rapi iubete. Sit comes penæ:  
 quæ criminis locia fuit: ut maledictis finem p̄  
 fecit. Tūc illa. PVEL. O dii q̄ cēlo: mari: & in  
 feris p̄sideris: cū uos scr̄ssimi cōiugii testes habe  
 am: respicite & faucte. Attēdite oēs si unq̄ alicui  
 mortaliū fors aspa & intollerabilis uisa ē: credi  
 bile est infelicitatē meā oēs alias sup̄gessam: flete  
 mecū qui astatis oēs. nam hox̄ quē puella passa  
 sū ad nullū cumulū malox̄ cōparatio est. Graue  
 fuit a pirrata capi: grauius ē patrē hostē expiri  
 grauissimū uirū meū uidere sub gladio impiū  
 lictoris: pater (dulce nomen) miserere: errare  
 filioz̄ ē: sed patris ignosce. Satis & plus q̄ satis  
 penaz̄ exolui: & plus q̄ cupias & uelles datū est  
 & si lōge atrocius peccassem qd̄ amplius inimi  
 cissim⁹ exigere posset. Noui pietatē tuā animi  
 splēdorē: mētis elegatiā q̄ i mea dāpna imitari  
 nō possunt: sequū mare superauī: latronū manus  
 effugi: uirginitatē s̄uauī: supplex & filia ad pa  
 trem reueni & reiciat: quod ptuli parū ē modo  
 miserearis. En gladius & caro adsumus ecce  
 duo. Quid frontem obductā pater geris postq̄



pietas mortua ē: nolēs . gemēs & suspirās tecū iu-  
dicio cōtēdā . īmanis dolor pudorē mihi aufert:  
& audaciā affert . Da ueniā genitor ī uita loqr:  
me timidā reuerētia facit: age p̄r ut plus pietas  
q̄ opinio possit: si te recte colligis haud thalamo  
male cōsuluisse dicar . Gener tuus ingenuus est  
te amat: colit: suspicit: & ueneratur ut patrię suę  
restitutus fuerit: rebus & auctoritate te supabit  
Non cōsueuit fortuna eadem semper esse . Parce  
pater si uera locuta fuero: me penatibus profu-  
gere coegisti: monstrū uirū designasti: nuptias  
furtim parasti: filiā decipe cogitasti: hunc uirū  
fidelē cōueni: rogavi: & dixi: abduci uolo: nauē  
para: huius iuste p̄fectiōis dux mihi esto . Diis  
inuocatis: nō adulterā: nō prostitutā: sed ut ux-  
orē & uirginē navi imposuit: ad affines suos q̄  
p̄isauri agūt anauigabam9: īter eūdū pirrata  
crudelis rapuit: deus iustus affuit: integritatē  
meā seruauit: has matronas apello: nō scortum  
p̄r: sed filiā & ācillā pudicissimā recipis Genita  
sua bruta respiciūt: suspiciūt: & amplexāt: & tu  
ip̄is crudelior eris si pax supplicii uisū uideor  
q̄cqd iusseris ferā: merui: fateor: indulge: p̄r es  
& talis semp fuisti/ ut oēs māsuetudine & clemē-  
tia superasse dicaris . hāc p̄r turbatius respiciēs  
ait . PATER . Tuam desle mīsera calamitatem  
uide quo mihi rei tue consulueris: quo dolore  
genitorē tuū affeceris: familiā dehonestaueris .



Ego pro te ingrata puella innumeros labores:  
dampna & expēlas subii: & nulli rei peperci q̄  
tibi fecissem satis: nescio qua ratione patrē asper  
nata sis: ut palanti uiro omnium egenti nuptui  
te tradideris: sed ut opinor te nimium credulā  
amantem & puellam uerbis fallacibus decepit.  
Hunc abnue & filia esto. PVELLA. Vir mihi  
perpetuus est: & qđ suades scelus est. PATER.  
Diuortium placet. PVELLA. Indulgētior est  
lex ad cōtrahendum q̄ dirimendum. PATER.  
Ad utrūq̄ facilis. PVELLA. Falleris: sed quid  
contatione opus est. O iudices fer te opem: qui  
miseris consulere consuectis. O dii fauere: Si  
cōiūxistis quis dirimet: Si sponsio ubi raptus:  
Si uoluntas ubi uiolentia: Fugam turpem ipsa  
meditabar. In faciem atrocius restitit: ne patri  
& familiæ dedecori essem: mentem hanc duram  
ipso orante flexi. Sponsionem rogavi: Annuit:  
Discessimus cōiuges: causam recessus audire:  
Virum cum pater dare debuisset monstrū dare  
conabat: Hūc nolo: Indignor. Iram indignatio  
auxit: qđ feci iure conceditur. Annos puellares  
exegi: libera sum ultra legitimos annos apud  
parētes esse dedecoris est. Nupsi: potui: debui:  
& decuit. O iudices uirum meum absolui: & do  
tem pecuniosioremi mihi exarari peto. Cogatur  
p̄ uiri parere: quæ dixi usus & natura docuit:  
reliquiū disertissimus casus patronus dicat. Tūc



conteraneus sic loquutus est. ORATOR. O iudices præter uota patris libere cui uult filia nubit. Sic eplā decretalis quinta uallis de iure iurando in glo. & nuptram Pater dotare testetur. Iubet lex pandus de statu hominū. ff. quē canon finalis in glo. Sequitur. xxxii. q. ii. nam ille paternus consensus non requiritur nisi puella minore etate ageret: & si quid uenie petitur non iuris sed modestiæ filialis est. PATER. O iudices uirū dederā: & ad uota patris cogit filia: Sic sanxit Vlpianus de spōsalibus. l. sed ea quæ patris est. ff. ORATOR. Lex illa exceptionē patitur quæ dicit nisi indignum & turpem pater dederit. Cui eplā decretalis prima de sponsalibus. Inpuerum astipulatur quæ per pulchre nationem emulata est. si qua uellis apte nubere: nube pari. Idem moribus & forma: quibus omnis amor conciliatur. PATER. O iudices uirum dederam nobilitate insignem: & diuitiis affluentem. PVELLA. Malo uirum diuitiis egentem q̄ diuitias uiro: Sed rogo deduc hunc heroa. PATER. Echum. PVELLA. Edepol hominis nihil habet (In tam confertissima turba risum tenuit nemo) Cogitasti forte o pater centauros ex filia suscitare cum uiros optare debuisses. PATER. Venus sabroclaudonupsit. PVELLA. Hoc lex nō prohibet: modo uoluntas adsit. PATER. Puella quæ indignū



elegit dote carere debet. Sic lex quæ liberos de  
 ritu nuptiarum. ff. quod & chanon concedit.  
 xxxvi. q. i. de raptoribus: quæ filia elegit. exuli  
 pauper: & seruus. PVELLA. Ence ira deorum  
 exilium agenti nubere matronarum splendor  
 elixa nõ recusauit: & demophon uaghum. phil  
 listrax. regina non est aspernata: & pallanti he  
 roi dux in suber filiam nuptum dedit. Has ui  
 cissitudines fortuna concedit: ut maiores mino  
 ribus & minores maioribus nubant. Gener tuus  
 non crimine sed fortunæ inquietudine & princi  
 pis arbitrio (sicut pulchre nosti) contra ius &  
 fas uagatur. Hunc si tua gratia dignum feceris  
 patriæ suæ restitueretur: age ut uirum & patrem  
 decet: Socerum & filiam respice. Dixi. IVDI.  
 Iudices cõcta rimati dixerunt: Matrimonium stare  
 & dotem locupletiore exarari placet. Cneus  
 carbo scripsit olimpiade christiana. l. xxviii. S.  
 ecc. & tunc ad puellam conuersi iudices inquit  
 Puella accede. PVELLA. Adsum. IVDICES.  
 Quod nomen tibi? PVELLA. Camille Camille  
 IVDICES. Es ne uoto & religione libera?  
 PVELLA. Huic uiro peregrino ticinensi uo  
 to matrimonii astricta sum: in reliquis libera.  
 IVDICES. Tuq; peregrine es ne tui iuris?  
 IUVENIS. Sum & enim. IVDICES. Est  
 ne uobis mens ad matrimonium celebrandum?  
 Minime: sed ad obseruandum promptissimi.



IVVENIS & PVELLA. Edepol calid dictū  
IVDICES. Placet iterum uos despondi. IV  
VENIS & PVELLA. Vestrum sit de uobis  
arbitrium. IVDICES. Pater accede: irā pone:  
filios ut decet suscipe: qđ amoris causa peccatur  
uindictam non recognoscit: satis penarū exolue  
rūt. Da osculū: tuę gratię eos restitue: & p̄r esto  
PATER. In qđ iubetis me expositū & proutum  
habete. IVDICES. Qualis sis te ostendis.  
¶ IO pueri per annulum: dexteram: & osculum  
sponsi este. Deos imortales exoramus: ut felix  
faustum sit matrimoniū. In uestra tabernacula  
laeti abite: & ualete. Amen. Laus deo.

Finis.





